

Ritm constant la televiziune: săptămână de săptămână, o premieră teatrală. Astfel că, măcar sub raportul periodicității, deocamdată nu și sub acela al audienței la spectatori, teatrul concurează liniștit cea mai diabolică dintre invențiile televiziunii: seriarele. Iar când vom ajunge să spunem: astă seară nu mergem nicăieri, fiindcă e teatru la televizor, așa cum spunem simbătă, din cauza lui Columbo, vom serba triumful deplin al bătrînului teatru asupra tuturor născocirilor, mai mult sau mai puțin geniale, produse de mintea febrilă a ultimelor decenii.

E adevărat, în perioada din urmă, teatrul TV n-a avut nici o străfulgerare, nici un eveniment, dar a dat spectacole bune, sau interesante sau măcar corecte. Oricum, nu s-a trecut granița ridicolului și nici nu s-au comis prea dese incursiuni pe teritoriul mediocrității. Nu vom face, firește, elogiul scrisului gramatical, dar știm cu toții că de greu se nase pe lumea asta capodoperele, iar dacă ne-am obișnuit să nu le pretindem teatrelor, cu atât mai puțin le vom pretinde adolescenței noastre televizivă. Și totuși, numai din lucruri gramaticale, pur și simplu gramaticale și nimic mai mult, nu se poate constitui atmosfera virtualei, viitoare, doritei capodopere. „Ana are ac” este o propoziție gramaticală, se poate verifica, figurează în toate abecedarile. Această platitudine inofensivă, ba chiar, ca exercițiu de scriere, folositoare micilor începători în ale prozei, devine supărătoare dacă e dată drept emisiune artistică. Nu fac nici o aluzie la ceva anume, după cum nu-mi fac nici iluzia că nu va fi luată drept o aluzie la ceva anume.

Dar, să ne întoarcem la teatru. Primul spectacol al lunii aprilie (e drept, pe 2 apr-

lie) a fost *Personalitate pentru concurs*, un scenariu de Corneliu Mareu, premiul I al concursului radioteleviziunii. Bine intenționat, autorul (care apare, cumva în scenariu, ca personaj, respectiv scriitorul Onțoiu), nu se mulțumește cu soluția comodă a majorității confrăților, aceea de a scrie despre un personaj sau despre mai multe, așa cum îl taie, sau trebuie să-l taie, capul său de creator. Nu, el, autorul, recte scriitorul Onțoiu, alege o cale mai dificilă: merge într-o uzină, îl caută pe secretarul de partid, îl întreabă pe acesta care ar fi personalitatea din uzină aptă să devină eroul unui scenariu pentru concursul televiziunii. La rîndul său, secretarul de partid, pătruns de importanța acțiunii creatoare pe care o întreprinde scriitorul Onțoiu, nu-și asumă singur responsabilitatea alegerii, ci convoacă întregul birou al comitetului de partid, fiindcă, oricum, nu e lucrul cel mai simplu din lume să-i recomanzi scriitorului Onțoiu o personalitate despre care acesta să scrie un scenariu pentru concursul radioteleviziunii. Biroul se întrunește, desigur, după orele de lucru, membrii biroului fac diverse propuneri, fiecare optează pentru altă personalitate din uzină, e și normal, sînt schitate chiar cîteva succese ale întreprinderii, apoi niște eventuale biografii pentru un eventual scenariu de televiziune (bineînțeles că aceste biografii ar putea fi interesante dacă le-am și cunoaște, dar nu e timp, trebuie căutată personalitatea pentru concurs), propunerile membrilor biroului nu că s-ar bate cap în cap, dar fiind vorba de un singur erou, se cam exclud, cineva declară că „în cîteva minute putem soluționa conflictul nostru... pozitiv, dealfel”, dar conflictul, pozitiv dealfel, nu se soluționează în cîteva minute, ci după vreo oră de ședință, și, tot datorită originalului scriitor, care pleacă după ce a lăsat pe masa biroului un bilet clarificator: „Tovarăși, am ales acest subiect: personalitatea biroului comitetului de partid. Sînt încîntat. Entuziasmat. Sper să reușesc un scenariu bun, Onțoiu”. Sîntem convinși că Onțoiu va realiza un scenariu bun, dacă firește, are talent, dacă, firește, va afla mai mult despre membrii biroului decît ceea ce află în ședință. Pînă una-alta, scenariu se termină, iar noi, spectatorii, rămînem cu două nostalgii. Prima e legată de spusele foarte judicioase dealfel, ale unui membru al biroului: „O personalitate adevărată este un om care n-a avut numai succese... Este un om care cunoaște și nereușita și durerea și înfrîngerea. Un om care știe ce e greu, gîndurile, necazurile... Și astea nu prea se spun în ședințe... Poate că într-adevăr ar fi fost interesant să aflăm și ceea ce nu se spune în ședințe, dar, cum s-a văzut, scenariul se termină o dată cu ședința... A doua nostalgie se referă la răspunsul pe care scriitorul Onțoiu îl dă întrebării unui membru al biroului: „un scenariu pentru radioteleviziune este literatură

adevărată ori doar un reportaj mai sofisticat?” Și răspunde scriitorul: „Dacă e foarte bun, convingător, memorabil, este, cred, literatură veritabilă, artă”. Cu această deviză în față ar trebui să fie scris scenariul, pentru concurs de către scriitorul Onțoiu, cam de acolo de unde l-a abandonat scriitorul Corneliu Marcu. Îl așteptăm răbdători.

Comedia *Viori de primăvară* aparține lui A. Stein, autorul unor piese cărora le păstrăm o bună amintire: *Chestiune personală*, *Oceanul*. Comedie fără pretenții, modestă, cu un umor atenuat de lirism (bine atenuat de lirism). *Viori de primăvară* este o istorioară benignă a micilor necazuri și încurcături, dar și a limpezirilor pe care le produce plecarea din Capitală în provincie. Rodica Popescu, George Mihăiță, dar mai ales neobosita Draga Olteanu, întotdeauna încărcată de electricitate, întotdeauna scintilind de vervă, asumându-și cu detașare, indiferent ce rol (de mamă, de soție, de Chiriță, de țigancă, de mahalagioaică, de cucoană) și punându-și pecetea inimitabilă pe fiecare în parte, toți aceștia, împreună cu Eva Pătrășcanu, Ernest Maftei, Tamara Crețulescu, Ion Punea și alții ne-au bine dispus cu acest text nu lipsit de culoare și umor, oferindu-ne o seară de marți deloc plicticoasă...

Tudor Măărășcu este un talentat autor al unor emisiuni, mai puțin de teatru, mai mult de divertisment, străduindu-se de fiecare dată să nu calce pe drumuri bătătorite, punind câte un accent propriu și câte o linie originală în montările sale. Iată-l acum față în față cu Giraudoux, dar nu cu un Giraudoux oarecare (dacă Giraudoux poate fi și oarecare), ci cu unul greu, foarte greu, și anume cu autorul lui *Ondine*. Da, e un curaj veritabil pentru un regizor tânăr să se arunce în meandrele unui text dificil, aflat undeva la granița dintre basm și parabolă, dintre lirism și ironie, în aceeași măsură feerie și filosofie, oniric și moralist. În parte, curajul regizorului a fost răsplătit, dar numai în parte, căci tot numai în parte a fost parcurs și reliefat atât de particular al textului giraldian. Dacă atmosfera fantastică a fost, în general, bine lucrată, cu sprijinul atât al scenografiei lui Dumitru Georgescu, sugerînd mereu marginea indefinită, labilă dintre vis și realitate, cât și al unor actori

ca Emil Botta, Violeta Andrei, Tamara Crețulescu, Dana Comnea, Peter Paulhoffer, care au avut scene de mare intensitate dramatică (dialogurile Ondine-Isolda și Ondine-Berta, moartea Cavalerului), ironia discretă, ca și gravitatea filosofică atât de proprii teatrului lui Giraudoux nu s-au bucurat de aceeași insistență din partea regizorului, care ar fi avut mai mult de comentat asupra raportului dintre om și destin, asupra luptei omului pentru a-și învinge slăbiciunile, neputința, egoismul, lașitatea, asupra nevoii chinuitoare de absolut, idei care circulă intens în straturile mai adânci ale acestei ciudate dar nu izolate piese a dramaturgiei moderne.

Sigur, e foarte ușor să stai pe margine, să privești rezultatul unui real și îndelungat efort artistic și să împarți apoi laude sau obiecții. Noi, criticii, sintem comentatori de mîna a doua, căci venim după comentariul regizorului și al interpreților, așadar ne dăm mîna să punem faptele pe balanță, să cîntărim, să comparăm, să măsurăm. Dar regizorul, actorii, ei se află singuri în fața operei, în fața Necunoscutului, cu incommensurabil mai multe șanse de a crea greșind, sau, mai precis, de a greși creînd. A lor este, sau va fi împărăția artelor.

Ondine rămîne pentru noi un spectacol al curajului creator, curaj, care trece peste obstacole și neîmpliniri, pentru a învinge. Ca și *Pescărușul*, *Ondine* este fapta exploratorilor porniți să cucerească eroici, fără macă de oxigen, Himalaia.

După premiul I, televiziunea a prezentat, la scurt timp, și premiul II al concursului său: *Să nu uităm* de Valentin Munteanu. Poți să nu crezi în verosimilitatea metodei folosite de comisarul de la Siguranță, care, pentru a-l determina pe deținutul comunist să destăinuie numele unor conducători ai partidului, îl readuce în mijlocul familiei, făcîndu-i opțiunile mai dificilă, silindu-l să simtă gustul libertății dar, odată acceptată convenția, iar teatrul, trebuie s-o repetăm chiar în fața premianților, este convenție (convenție artistică!) asistăm la o confruntare de real dramatism, în care viața unei familii sărace din timpul războiului este arătată în detalii autentice, apăsătoare de mizerie și devastată de teroare, iar demnitatea acestei familii este luminată în gesturi simple și cuvinte naive și frumoase, care sună firesc în gura actorilor Ștefan Radof, Margareta Pogonat și Dan Nătu și în montarea sobră a lui Cornel Todea.

Totul ne determină să așteptăm premiul al III-lea și mențiunile cu un interes sporit.

Dumitru Solomon